

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

שיעורי רבנו נזיר ב: משולם דוד הלוי יא

מקנת נדר ומחשבתו הוי דברים שכלל ומהני רק באונס ודו"ק.

ועי' בקרן אורה ריש נזיר שמכח קושיא זו פיי דכונת הירושלמי דמיירי שנודר בנזיר בדרך שיחה בעלמא וכקורא בחורה, אבל אם אמר נזיר ורק לא נמכוין הוי נזיר, עיי"ש.

שיעור ג'

בגמ' ודלמא אתנאה לפניו במצוות, וכו'. יל"ע מהי קושיא הגמ', אם הכונה להקשות דאינו מתכוין לנדר כלל, או דהכונה להקשות שיש כאן נדר להדר במצוות והכא דנשבעין לקיים את המצוות.

בגמ' כדתיא זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצוות וכו', מרן זצ"ל אמר דצרייתא הכא מבואר דדינא דזה א-לי ואנוהו נכללים ב' ענינים א. הידור בעצם המצוה, כגון סוכה נאה ולולב נאה דע"י שעושם יפים עצם המצוה מהודרת יותר. ב. הידור ויפוי בדבר נדדי שאינו בעצם המצוה, כהא דכורך שיראים נאים לס"ת דעצם המצוה דס"ת אינה מהודרת יותר עי"ז והוא רק נוי למצוה, ומבואר הכא דתרוייהו שייכי למצוה דזה א-לי ואנוהו.

ועי' בגמ' שבת קלג: דאיחא שם דהמל בשבת כל זמן שלא פירש חזר צין על ציץ המעבצין וצין על שאינם מעבצים, ומשפירש חזר על ציץ המעבצין ואינו חוזר על שאינם מעבצים, ומבואר שם דמאי דחזר על שאינם מעבצין הוא משום הידור מצוה דזה א-לי ואנוהו, עיי"ש. ומדמבואר דמחללין שבת על ציץ אלו אף שאין מעבצים ותחיכתם רק משום הידור מצוה, ש"מ דהאי הידור מצוה הוא בעצם המצוה ומש"כ מחללין שבת על זה, וכמשנ"ת דאיכא הידור מצוה דהוי בעצם המצוה ומש"כ מחללין שבת על זה.

לאותו היום לא מהני משום דדברים שכלל אינן דברים, כך המסקנא שם לפי הר"ן, וא"כ ז"ע מאי קאמר הכא דקאמר כלבו ומאי מהני ליה הא דברים שכלל אינם דברים.

ובשיעור הקודם הבאנו דברי הירושלמי ריש נזיר, דכל שאינו מתכוין ליזור אינו נזיר אף שהוציא נזירות בפיו, וז"ע בסוגיא דנדרים הנ"ל, דא"כ אפי' בלא נדרי אונסים מה בכך דהוציא בפיו שאוסר את כל פירות העולם עליו לעולם, הא כלבו אינו מתכוין לנדר כלל ואיך חל הנדר.

ועי' ברמז"ס פ"א מנזירות סוף הל"ו שכתב: "והוא שיגמור כלבו להזיר", ומשמע בפשטות דכל ענין צעין שיגמור כלבו כירושלמי הנ"ל, וז"ע בסוגיא דנדרים איך חל הנדר לעולם בלי אונסים הא לא גמר כלבו רק לאותו היום, (ואין לומר דכונת הרמז"ס שם רק באופנים שאפשר לפרשם בלשון אחר, דלשוננו והוא שיגמור וכו' משמע דדינא הוי כירושלמי הנ"ל דכלל אופן צעין גמירות כלב). ואולי אפשר לחלק דכונת הירושלמי באופן שאינו מתכוין לנזירות כלל וזוהא אמרינן דלא מהני מה שמוציא בפיו, אבל הגמ' בנדרים איירי באופן שמתכוין לנדר לאותו היום וא"כ איכא נדר ורק דצפיו מוציא משמעות דלעולם, וא"כ כיון דאיכא נדר אמרינן דמה שחושב כלבו הוי רק תנאי בעלמא ובכה"ג דברים שכלל אינם דברים ואסור לעולם כיון שהיה צדעתו לנדר, והירושלמי איירי באופן שלא היה דעתו לשום נדר כלל וכלל, אי' הקשה דא"כ הו"ל לגמ' בנדרים שם לאוקומי מחני' באופן שנדר סתם וכלבו מתכוין בפירוש שאינו נודר כלל וזוהא מהני לדברי הירושלמי דהא אינו מתכוין לנדר כלל ואפי' ליום אחד, ואמר מו"ר שליט"א דאה"נ וז"ע כן, אך בירושלמי מבואר דמהני י"ל דא"כ מהני אף שלא במקום אונס, והתם אחי לאשמועינן אופן דמשום דהוי נדרי אונסים לכך אינו נדר וזה רק באופן שנתכוין לאותו היום דאיכא

נזיר דף ג

כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר ב.

[illegible]

*כִּינוּי נִירוֹת כְּנִירוֹת *^א הָאוֹמֵר אֵלֶּה הֵרִי זֶה
 נִיר אֹ אוֹ אֵלֶּה נָאָה נִיר *נִימָךְ נִיר פִּיחַ הֵרִי זֶה
 נִיר *הֵרִינִי כֹה *הֵרִינִי מִסְּמֵל הֵרִינִי מִכְּלָבֶלֶב
 הֵרִי עָלַי לִשְׁלַח פֶּרֶעַ הֵרִי זֶה נִיר הֵרִי עָלַי
 יִפְרוּרִים ר"מ אֹמֵר נִיר וְחֻכְמִים אֹמְרִים *אִינוּ
 נִיר: *נְבִי *נִיר תֵּנָה בְּסֹדֵר נְשִׁים קָאִי מֵאִי
 מִעֲמָא אֵלֶּה נִיר תֵּנָה אֶקְרָא קָאִי *וְהִיא אִם
 אֵלֶּה תִּמְצָא חֵן בְּעֵינֵי כִי מִצָּא בֶּה עֲרוֹת דְּבֵר
 וְהִ'ק מִי גֵרֵם לֶהּ לְעִבְיָהּ יִין וְקֹאמֵר *כֹּל
 הָרוּאָה סוּמָה בְּקִלְקוּלָהּ יִיר עֲצָמוֹ מִן הָיִין
 פִּתַּח כְּנִינוּיָן וּמִפְרֵשׁ דִּית אֹמֵר רִבָּא
 וְאִיתִמָּא כְּדִי חֲסוּרִי מִיִּחְסָרָא וְהִכִּי תִנְי
 כִּל כִּינוּי נִירוֹת כְּנִירוֹת וִידוֹת נִירוֹת
 כְּנִירוֹת וְאִלוּ הֵן דִּית הָאוֹמֵר אֵלֶּה הֵרִי זֶה
 נִיר *וּלְפִרְשׁ כִּינוּי בְּרִישָׁא תֵּנָה מִהֵהוּא
 דְּסִלִּיק הֵהוּא מִפְרֵשׁ בְּרִישָׁא כְּרִתְנָן *בְּמָה
 מְדַלִּיק וּבְמָה אֵין מְדַלִּיק וּמִפְרֵשׁ אֵין
 מְדַלִּיק בְּרִישָׁא *בְּמָה טוֹמֹנִין וּבְמָה אֵין
 טוֹמֹנִין וּמִפְרֵשׁ אֵין טוֹמֹנִין בְּרִישָׁא *בְּמָה
 אֵשֶׁה יִצְאָה וּבְמָה אֵינָה יִצְאָה וּמִפְרֵשׁ
 אֵשֶׁה יִצְאָה וּבְמָה אֵינָה יִצְאָה וּמִפְרֵשׁ יִצְאָה
 גְּמַל בְּרִישָׁא *יֵשׁ נֹחֲלִין וּמִנְחִילִין נֹחֲלִין
 וְלֹא מִנְחִילִין מִנְחִילִין וְלֹא נֹחֲלִין דֹּא נֹחֲלִין
 יִין וּמִנְחִילִין בְּרִישָׁא אֵלֶּה לְעוֹלָם תֵּנִי הִכִּי
 נִפְשִׁיָּהּ הוּא מִפְרֵשׁ אִיסוּרָא דְּנִפְשִׁיָּהּ בְּרִישָׁא
 חֵמָה הוּא דֹּאֲתִי מִפְרֵשׁ הִיתוּרָא בְּרִישָׁא
 נְבִי

[illegible]

מאז שנה דקתני סוטה ומשי ההם איירי דתנא כחמוצות פיק המדי
 דמיה לא"כ ה"י לטני הכא דלכן שגלן בחדר דגריס וי"ל משום דה
 כר לטות הכא חמי ועוד דאדרבה אגביה ה"י לטמיה דגריס הכא כל' 5
 כל הירואה סוטה ה"י ומי ענין לו נאן לן דלא דקדמאר התם איך
 בבסוק המגדש בתוספת גיטין (דף 5.) דכמיז ויהא אס וגו' ועמה ניהא ש
 עסקה אמאי תנא מירות"ל אלל סוטה היה לו ליבמות אחר גיטין ומשום
 שבעממא דהכא לחד לזל כגי דא"כ ליתני סוטה ברשאו אחר מיז
 ואבזא דגריס תנא נור והדר חזר לטותה סוטה עיקר ממדל
 דאיסורא הנפשיה. פ' התלמי חלום עלמו כגון הדלקה והטמא
 דנפשיה מפני הימר ברשאי: (ה) **אלא** [הכא] "פרוש כניו" ו
 הנפשיה הוא: **ידות** ואחתי מדרשא היבמא ציה. דלדעיש
 כחיות: **בטימר** קרבן. דמיתי העניין שאין קריבין

ב **בינוי נירות בנירות.** כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינוי^א לחול עליו נירות לכל דבר כאליו אמר בשם העיקר ההיינו אהא נזיר ומנהי לנמיה נזיר כי אמר הכעניין אהא נזיק או נזח או פזח כמו בשם העיקר והם נקראין כנויין:

האומר אהא הרי זה מנין
ועגמלא* מפרש לזלכא
הכחה כמו¹⁷ שמר עובר לפניו או
נקרא דיות נזרות שלא מגר דטור
ומהאי לחול עליו כל דימי נזרות
שלמיו מגר דטור כלמס האלחון
עצמית יד של נומסיהו ככך האלחון
נזרות: ככלי: **אן** אהא נהא: גס
הא נקרא דיות נזרות ועגמלא* מפרש
אמלחא לא ערפיהו למתניהו לבבא
אלחית האלחון אהא או
אלא אהא הרי זה מנין:

בנין נזקק נזיה פזיה היר וזי נזיה.
לפי שרלה לפרט על הכניין
ואומר נזר נזר נזר
הוא עיקר הזה הכחות בתורה שזר
היה לשון זה חל עליו שם נזרות
וזה"ש אם אמר לשון הכניין כמו
נזקק נזיה פזיה וירש"א דמתינין
נזקק לפרוש"י דקמין כל נזיני נזרות
בנזירות. ובנזינין נתקנו אמוראים
בפס"ק דנדרים (דף י:) ר' יוחנן אומר
לשון אמונות אם פירוש שלל לשונות
אם נשבעים לשונות אם לא ואם אמר
ולברך יוחנן מאי איריא הכי ג' לשונות
בכל ע' לשונות נמי אם קבל שולל
נזירות נחמד מהך לשונות חיל
עליה הנזירות וי"ל דהש"י דגם
ומתקנין לקבל עליו נזירות הי אר
אמורא נזקק לשיני נזירות כי"א נזר
אמורא נחמד מן שלל לשונות הללו
החיל עליה נזירות (נדי) נמי כי אין
מבוסס דמתינין" משום דמתינין שפ"ל לשון מורה
ומתלשונות אחרים. ורמ"ל פליג והאם
ואומר לשון שזר מלשונות מלגם והאם
ופופר אמאי דיניהו ותקניה"י רבנן
לשון בניין והש"י דיומין דנזי
לנזירות נזר נזר ואמר לה' גרידא
ומפיק שם שמיני לשלל ולכן תקנו
בניין שלל הורגל הלשון לומר לה'

וְיָמֵי חֳלוֹיָם עָצוּרָה יֵשׁ לִמּוֹר כִּיּוֹן דִּמְחָתוֹן לְדִדּוּר בְּזִמּוֹר רִיבֵּן עֲלֵשֶׁן
 כְּסֻבּוֹת בְּחִזְרוֹה ^א וְהִרְ"י יִחְאֵל פִּירֵשׁ דִּרְ"ל ^ב לֹא לַעֲיֵן קִיבֵּן עֲלֵשֶׁן
 אֲחֵי ^א הָאֲמוֹר הָרִיבִי בְּהֵן. מִקּוֹל הַלֵּל דִּידּוּר עֲזוּרָה לְפִיּוֹ
 וְהִיר עֲזוּרָה לְפִיּוֹ דִּידּוּר אֲחֵי אֲחֵי לְדִיּוּקָא אֲחִיטְרִק טַעֲמָה דִּלְמַר
 אֲחֵי אֲחֵי כֹּה מִן הִרִיב מִי אֲלֵ סִיס כֹּה: **הָרִיבִי** ^א טַעֲמָה הָרִיבִי ^ב
 דִּלְמַר דִּידּוּר הוּא אֲחֵי פִירֵשׁ אֲחֵי אֲחִיטְרִק וְאֵין הוּא דִּלְמַר מַפְרָשִׁי
 דִּלְמַר מַפְרָשִׁי בְּחִזְרוֹה: **כִּי** ^א טַעֲמָה הֵן יוֹדִי. פִּירֵשׁ כְּלֹמֵר גֵּיס
 אֲקָרָא קָאִי וְהִידָּה אֵם וְגַר מִי גֵרִם ^א הָ עֲבִירָה יִין. כְּלֹמֵר מִי גֵרִם
 וְהִידָּה סוֹטָה בְּקִטְלָהּ יוֹד עֲבִירָה מִן הָיִין. סִיס הִדְּבַר שְׁמֵר מַחֲלָה
 וְעִידָּדוֹ וְסוֹב וְמוֹסֵף לִמּוֹר שֶׁכֵּל הָרֹאשׁ סוֹטָה בְּקִטְלָהּ יוֹד עֲמֻמָּן מִן
 (דף כ: טז) שֶׁטַּעֲמֵל בְּדָקוֹ מִן הַנִּשְׁתַּלְּטוֹת. וְעִידָּדוֹ לֵאמֹר צִי מִ"ע הֵאָה
 וְנִמְאָה כְּדִקְאֲמֵר בְּרִים סוֹטָה (דף ג: כדפריך) (י) מְכִיד הֵאָה מִזִּיד קִטְלִיק
 וְאֲשֵׁר (דף ג: כדפריך) מִנֵּה מִי גֵרִם וְאִידִי דְקֹשֶׁה דִּירִים כְּלֹמֵר מִי
 מִסַּחֲבֵר לֵיה דִּלְגֵּב טַעֲמָה לְסִדֵּר דְקֹשֶׁה שְׁכוֹל בְּקִטְלָה וְיִידִי
 טַעֲמָה דִּמְאָה אֲקָרָא קָאִי. וְקֹשֶׁה לֵהֵן לֹא לְהִלָּחֵץ (י) לְשׁוֹן וְיִומֵר
 וְקָאִי אִינוֹ רִ"ל אֲקָרָא דִּלְמַדִּי בְּפִרְשָׁה אֲחֵי רִ"ל אֲקָרָא קָאִי דִּלְמַדִּי ^א
 מִנֵּה דִּלְמַדִּי: מִיר כְּלֹמֵר טַעֲמָה דִּמִּי גֵרִם לַעֲבִירָה יוֹד וְגַר אֲחֵי מִ"מ
 הִסִּי קֹאֲמֵר דְּכֵן הָרֹאשׁ סוֹטָה בְּקִטְלָהּ יוֹד וְגַר יוֹד: וְהִידָּה
 הִסִּי דִּפְרָשֶׁה לְכָל תִּיךְ טַעֲמָה דִּהֶסֶם לְזֹבֵב הַמִּיזִיד מִנֵּה עֲבִירָה
 : **אֲחֵי** ^א טַעֲמָה תִּנִּי הִי הִיבִי. וְכִלְכֹּלוֹ אֲחֵי טַעֲמָה: הָהֵם
 וְנִמְאָה אֲשֵׁר יִלְאֵה מַפְרָשִׁי אֲחִיטְרִק בְּרִיטִישׁ וְגַר בְּהִמָּה דִּלְאִסְרוֹ
 וְשִׁמָּה. כְּלֹמֵר מַתְּחִיתִין מִנֵּה דִפְתַּח צִין ^א הִכְיִין וְכִין הִידוֹת אֲסִירוֹה
 בְּפִקֵּר קֹמֵה דִּנְדִירִים (דף ז: מר) לִי לִדְבֹר לֵה' לְעִשׂוֹת יְדוֹת מִיּוֹת
 רִשָּׁה דִקְבֵּלַת יְדוֹת גְּמוּר הוּא אֲחֵי שְׁמֵר בְּלָשׁוֹן כִּיּוֹ: לִימָה

[illegible]

עץ משפט
גר מצוה

א א מ״ה פ״א מהל' מורח
הל' ה סמג עשן קט:
ב ב מ״ה שם הל' ו:
ג ג מ״ה שם הלכה ח:
ד ד מ״ה פ״ב שם הל' ד:
ה ה מ״ה שם פרק א
הלכה ו:
ו ו מ״ה שם הל' א:

תורה אור השלם
(א) ב' יקח איש אשה
ובעלה ותהיה אם לא
תמצא חן בעיניו ב'י
תצא בה ערות דבר
ותכת לה ספר ברית
ונתן בידה ושלחה
מביתו: וזהו ב' א'

פי' הרמ"ש (א)

[illegible][illegible]

אינשי שכה התנא להוכיח
יה מפ' (אסור) [איסורא]
טעונות שמן ולבונה ומיש
תו פריך מבמה בהמה:
הגדפס ואני ראימי פירושו

מסורת הש"ס
עם הוספות

[illegible]

נוסחת רבינו יהודה
בן ימינו נתן

[illegible]

תגהות הב"ח

[illegible]

גליון הש"ס

בספר שם הגדולים
להגאון מוה' חיים יוסף
דוד אולנ' בצות ס' כתב
שם הרב יד מנאסיס
דפי' ניר איט מרש':
תוס' ד"ה אז אהא
נאה יבגמרא מפרש.
פ' אפריל לנ: תוס'
ד"ה האומר הריני
כזה מ' לא מדהי. פין
ר"נ נדרס דף ט' פ"א
ד"ה נדרס

הגהות מהר"ב
רנשבורג

א והר"ר יוסאל פירש
 "דר"ל לאו לעמן קרבן
 קאמר אלא לענין מלקוח.
 ו"צ וכ"ה בירושלמי דגזיר
 דף א ע"א וחכיהו המים'
 עגדריס דף ג ע"א דכ"ה
 אלא למ"ד כו':

הגהות וציורים

6 רפוי' לפני הצענזור
 גוי'ם, וכן בתוס'
 וברא"ש: **3** צ"ל במס'
 לצאת במסולמ'ת שאי'
 בדבר שאינו ראוי לה'
 ומהני למיהוי נזיר בי'
 "כמו בשם" עד סוף הדבר'
 "בגון": **8** יש להוסיף ה'

[illegible][illegible]

ד האומר לא אפטר מן העולם עד שאהיה נזיר וכו'. ברם נדרים (דף ג' א'): ה אין אומרים בניירות עד שיוציא כשפתיו דבר שמשמעו וכו' כיצד הרי שהיה נזיר עובר לפניו וכו'. משנה ברם נזיר האומר אלה הרי זה נזיר ונמנמל דילמא אלה נחשיתו קאמר אחר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו וכו' ודילמא לפוטרו מקרבנותיו

קאמער דקאמער בלנז א"ה מאי למימרא
דלמא דבעין פיו ובלז שוים קמ"ל. ופירש המפרש
דילמא לפטור מקרבנותיו קאמרו והכי שבח
אהא אזי נקמומו להקריב קרבנותיו ב"ע כגון
שאמר שנבלז היה לקבל עליו מזירות וכו'. בעין
שיהא פיו ובלז שוים דבעין שיהא מוילא בשמיו
מה שהיה בלנז קמ"ל דלא בעין ובלנז שיהא
מיר עובר בלפניו אהא אזי נקמומו דלפניו
אע"ג דאמר בלנז כיון דלא הוילא בשמיו לא
הוי מוכחא מילתא: ופ"ש ובן אב אחוה בשערו
ואמר אהיה נזיר וכו'. שם בשמיה אהא נהא
וכו' הריני כהה הריני מסתכל הריני מכלכל הרי
עלי לשלם פרע ה"ז מיר אהי עלי צפריס ר"מ
אומר מיר וחס"א אינו מיר ובגמ' אהא נהא
ודילמא אהא לפניו במלות וכו' אמר שמואל
שתפוס בשערו ואמר אהא. הריני כהה נהי נמי
דשפוס בשערו הריני נזיר" לא אהא כהה שמואל
כגון שהיה מיר עובר בלפניו. הריני מסתכל ממאי
הדקין סלקול שערך (הוא) כדמורה ליה ההא
אמחא דבי רבי לא ההוא בגרדא עד מחי אהא
מסלקא בשערך אימח מורה דכחיז סלקלא
ותרוממך אמר שמואל ה"נ שתפוס בשערו, הריני
מכלכל ממאי הדקין סלקול שערך (הוא) כדחנן
סיד ר"י אומר כדי לקוד בלכול ואמר דבי רב
אמר אימח מוחן עניי דכחיז וילכלל יוסף אב
שמואל ה"נ שתפוס בשערו. הרי עלי לשלם פרע
ממאי הדקין סילוט ריבויא הוא דכחיז שלחך
פרסם רמוסם וכו' ותמרגסם רב יוסף עד שתקין
ליה מילא לפירא ורבי. הרי עלי צפריס ר"מ
אומר מיר"מ כד"מ אהי וכו' ר"י ויחנן אמר
וכו' דחיישין שמא צפרי מיר טמא קיבל עליו
וכו' ודילמא הרי עלי צפרי מלודע קאמר כגון
שהיה נזיר עובר בלפניו. ופירש המפרש
הריני מסתכל לשעור מירי דלחוי משפוס
עלי לשלם פרע דמשמע הרי עלי לגדל פרע:

*צגמ' הרימי כזה. וי"א כזה ונכון: כל

שנה

בשלמא למאי דשני שם אב"י חייס למיתה נחא דא"ל ר"י בקיעת הנוד ומיתה כי הדדי וניהו וכוון דחייסא להא ניוחש נמי להא אבל לר"ו קשה וכו קשיא דפ' כל הבט מוקיב רבה דשמא ימות מנאי הוא וטעמא דר' יהודה לא הוי אלף משום דחייס לשמא ימות ור"מ לא חייס לשמא ימות וליה ליה לרבה בקיעת הנוד לא שכיחא א"כ לרדיה קשיא דר' יהודה אדר' יהודה דגבי סוכה סבר עשהא לבהמה דופן מכשיר ולא חייס לשמא תמות והתם חייס לשמא ימות. וכו קשיא דפ' שביעי מהלכות מעשר בתחילתו פסק רבינו ו"ל דלא יתחיל ויחשבה כר' יהודה וכבז טעמא דלפין ברירה משמע דאי הוה ברירה היה שותה ואמאי כיון דהוא חייס לשמא ימות מיחשבו לנקיעת הנוד וליה ללמימד בקיעת הנוד לא שכיח כדאמרינן בסוכה אליבא דאב"י דהא רבא מטיק ב' כל הבט דטעמא דר"י משום דשמא ימות ורדיה ויהא לן למיפסק לגבי אב"י. ו"ל דלא פריכין לר"י משום דלעולם דר"ו אית ליה דחייסין בעלמא לשמא ימות לר' יהודה גבי גט דאסורה לאכול בתרומה וכן גבי מעשר משום דלא יגע דאסור חורה אלמא הכא לא חייס ר"י למיתה משום דחששא שמא תמות רחוקה היא למחריקין התם בסוכה ואל"ף שנת תמות נמי לא מחייבא דחששא למעלי ויתרלו וימנני דמדוקים בצפחות משלשה סמוך לסכך וכוון דמיתהא כוואל ולא אדעמיה דהא ודאי חששא רחוקה היא ומשום הכי אמרו בגמ' מיתה לא שכיחא כלומר למיתה למישא לא הי' לא שכיחא ור"י לית ליה איפוקי אלף אית ליה דר' יהודה לא חייס בעלמא לשמא ימות אבל לא גבי סוכה טעמא דמיתאנא וכו סבר רבא ב' כל הבט דפליגי בשמא ימות וכי פריך בדגמרא לא אית ליה פריך אלף משום ר"מ דאמר אב"י דאית ליה גבי סוכה דחייסין למיתה דהתם לא חייס גבי מעשר אבל לר"י ודאי דהוה מצי למימר חילוק זה דשאני הכא דחששא רחוקה היא ולכן לא חייס ר' יהודה לשמא ימות אע"ג בדגמרא אמר וכו אמר אב"י הכי ר"מ חייס למיתה ור' יהודה לא חייס עיקר פירכא משום ר"מ היא ואע"ג דבתרא לא הקשו

קשיא

מלך
ע"כ. ואין דבריו נראין צעירי דודאי לישנא דוארץ גריעא טובא דבשלמא אהא או הריני מורה על קבלת שום דבר בגופו אלא דבמחא הקדש ורלמא הריני בפנימי קאמר ויחין שמואל בשעה שזמר עובר לפני שמורה שהקבלה היתה על המיירות אבל אמר ואני אין במשמעות דבריו קבלת שום דבר כלל ותו"ה אפילו כי מור עובר לפני לא מהמי כלל אלא ע"י המפסא דמור כדי לדבור שום פסוק. ותו"ה רבינו יצחק אשך בשערי כ"ה"ה אשך אהא בשערי ואמר הריני בזה ה"ל מור דמשמעו בשער בשער וכן נלמד ממשמעות דמור ב"פ"ק דמור (דף ג'.) הריני בזה נהי נמי דפסוק בשערי הריני אהא לא אמר כ"ה

אמר

ב עבר וגילה או נמשא וכו'. זה מבוחר שכל העובר עבירה שיש בה לאזין חלוקין לוקה כמנין הלאזין שיש בה ודוקא שטימא עצמו לדעת אבל אם מה עליו פסע פסאוס אינו לוקה ולא היה כדאי שיכתב. ואם גלח ונעמא ושמה יין לוקה ד' מלקיות ולא שדינן ולא יחל דברו אבל חד מינייהו כיון שהוא שם אחד והסמירה אחת:

ג נדר בנזיר וקיים נדרו וכו'. ואש"י דכחז
בנינו שהמזירות הוה מכלל נדרים
אזכרתי אצרכי כחז בשלהי הלכות נדרים ואם
עבר ונדר מזוהל על הנדר אין הדברים
אמורים אלא בנדרי אצרכי דעלמא אבל בנזירות
דמקיים ג' מ"ע וקרא קדוש מזוהל לקיים מזירות
ויצרכי נמוק נודרי מזירות בישאל. ואמה רכז
תגלגלית והבזח הקרצנות מזוהל אחת לפי שהם
תלויים זו בזו כבשר יתבאר מקומן בעמוד.
ולא מנה ואחר לשון הנזיר יין לפי שהיא נמינת
רשות לשמות היו ולא מזוהל:

והרי עשה: והשנית גדל והשלישית תגלחתו עם הנוזר פתח אהל מועד וגו' העולם עד שאהיה נוזר ה

ה' א"ן אומרים בנזירות וכו' פ"ק הריני מה הריני מנסלל הריני מכלכל הרי עני לשלם פרע הרי זו נזיר ותנן בירושלמי חומר אלא הרי זה נזיר או אלא נאה ואלו קראלו ידות וקו"ל ידות נדרים כנדרים וירשא דלמור אלא מוקול לה שמואל כשהיה נזיר עובר לפניו וע"פ מוקול אלא אלא מה הרי נזיר ובעני שמואל כלבו למניירות ואקשינן אי הכי מאי למימרא מהו דמיא בענין פיו ולבו שזין קמ"ל כלומר דבעני שזינא בשפתיו מה שחבר כלבו קמ"ל דלא נאה וכלבד כשהיה נזיר עובר לפניו. ואם אלא אלא מוקול לה שמואל שהפוס בשערו דליכא הוכחה. ולא הוצרך רבינו לכתוב מלוקה זו כיון שבמד אלא ממסלל ומוקול לה כשהיה תפוס בשערו כל כלאומר אלא אלא ותפוס בשערו:

עתה. ואם אחר נזירותו
ואין לוקן על לאו זה:
שזינא בשפתיו דבר שמואל
שבכלבו. אלא כיון שגמר
שענינים שיהיה נזיר אע"פ
שאין במשמען לשון נזירות
שהיה נזיר עובר לפניו ואכ"מ
ובלבו היה שיהיה כמו זו
אחרת כמו זה. וכן אם ארז

א סמ"א לאין ר"נ: ב קידושין ה' * (כ"ל)
בשעור עובר לפניו והב"י

ו וְבֵן אם אהו בשערו ואמר אחיה בזה. משמע מדכני רבינו דאפי' לא היה נזיר עובר לפניו הוי נזיר וגמ' לא משמע הכי דאקשינן הריני כזה נהי נמי דתפוס בשערו הריני כזה לא אמר כלומר ולא משמע נזירות אע"ג דתפס בשערו ומשני אמר שמואל כגון שהיה נזיר

פ"א ב תרי זה לוקה שתיים וכו'. בפ"ק דגדלים (דף ג'): אמרו ומה נדרים עובר
בכל יחל ובכל תאחר וכו'. אף נזירות כו' ואמרו שם לעבור עליו בשני
לאיוו נצי נזירות:

ד הרי זה נזיר מיד שמא ימות עתה וכו'. גמ' פ"ק דנדרים (ס:) דימוו זה להא לאמרו זה הו' גיטן שעה אחת קודם מיתמי דאסורה לאכול בתרומה מיד וכן פסק רבינו וז"ל בפ"ט מהלכות תרומות וקשה טובא דפ' הישן (דף כ"ג.) אמרו שם עשאה לבהמה דופן לטובה ר"מ פוסק ור' יהודה מכשיר אפילונו כ' בעטמא דרביי כאיי אמר שמא מתות ור' יורא אמר שמה תבדה והקשו שם ומי אמר רביי ר"מ חייש למיתה ור' יהודה לא חייש והסגן כו' ומירלו אפוקי ר"מ חייש ור"י לא חייש דתניא עשאה לבהמה דופן לטובה ר"מ פוסק ור' יהודה מכשיר כו' רבינו פסק בפ"י מהל' סוכה כר"י דלמרו עשאה לבהמה דופן לטובה כשריה משמע דלא חייש עשאה תמות דהא גמ' חלי הא דהא דלא חייש דלית ליה שמה תמות ליה ליה האם דכשריה ואכ"ר רבינו פסקי דהאדדי דהלן פסק כמאל דחייש למיתה ובהל' תרומות ג"כ פסק דחייש לשמא ימות ובהל' סוכה פסק דהפך. ואם נאמר דרבינו דא פסק כאכ"ר דלמרו דעטמא דר"מ משום דחייש לשמא תמות אלף כמ"ד דחייש לשמא תבדה שפי דמ"ז שמה תבדה אמרינן האם גמ' דלא חייש לשמא תמות דמיתיה לא שכיחא ואכ"ר כ"ע יורא ליה להא דלא חיישין לשמא תמות ומו קשיא בשפטה דשעתה לר"י דלית ליה דלא חיישין לשמא תמות לכ"ע א"כ קשיא דר"י אדר"י דחייש לבקיעת הנזר וככ"ם דלרבינו דר"מ קאמר ולדידיה עטמא משום סבירה אכ"ר כיון דכ"ע לא חייש לשמא ימות מחני' דהרי זה גיטן שעה אחת מיתמי אסורה לאכול בתרומה מיד כמאל דר' יהודה כיון דכולי עמלא חייש לשמא תמות ומתניתין חיישא ועוד איך אפשר לומר דר' יהודה דלרבינו דר"מ קאמר הא ר"מ נמי לא חייש למיתה והכי אמר דלדידיה מיתוס לבקיעת הנזר

פרק א ו ביצד הרי שהיה נזיר עובר לפניו ב'. צ"ק דמזר וכחזו הסוס' בגמרא מוקי לה במזר עובר לפניו וגופויה לא אינטריר' דהא מירשא' שמעין לה אפילו לא אמר אלא אהא וזר עובר לפניו דהו נזיר אלא לדיקא אינטריר' דדוקא דלאמר כזר דהאומר הריני אפילו מזר עובר לפניו לא מהני דטפי משמע אהא כזר מן הריני דלא סיים כזר ע"כ. וסבדא זו הניאה הרי"ן צ"ק דגדריס (דף ט'). ומתקן עליהס וכחז דהריני לא גרע מהאס' עי"ה. ורשאי להרב תריו"ן דמזר שכתב ומסיע' דמזר לא למס' שכתבו דהריני לא סגי כמו אהא. דהא אהא נמי ואזי צ"ק דהא אלא ע"ה הספסה לדון כדי צדור אנ"פ שהמזר עובר לפניו

ממד

ה ז אין אומדין בניירות עד כלום. פ"ק דנזיר (דף ב'):

כל הודפס מאתר אוצר החכמה

משנה תורה <מהדורה חדשה> (ו' - הפלאה) / משה בו מימון (רמב"ם) {עמוד 118} (743502)

הפלאה. הלכות נדרים פ"א

הדרב"ז (מכ"י)

בב היכל שאובל לך בחיבל שאובל לך לחיבל שאובל לך אסור. כך היא הגימטרא
הנכונה בקספרי רבינו ולא ככתוב בקספרים לא היכל דל"כ אמאי בשאובל לך
הוא אמור שלא יהיה כחיבל מה שאכל לו. ודין זה בסוף פ"ק דנדרים (דף י"ג.)
תמא לאימרא לאימרא באימרא דורים לדורים כדורים ענים נענים כענים אישים לאישים לאישים

כב בהיכל שאוכל לך היכל שאוכל לך לא היכל
שאוכל לך אסור. היכל שלא אוכל לך בהיכל שלא
אוכל לך לא היכל שלא אוכל לך מותר. שזה כמי
שנשבע בהיכל שלא יאכל לך וכן כל כיוצא בזה;

א טור יו"ד סי' רו סמ"ג שם:

סאמר

דרישא נמי בשב"א הלמ"ד היא דלוי' בפת"ה בשאיל' נמי מותר דמשמע לא יאה הדין
ממה שאיל' לך. ויש לדקדק למה מכל החלוקות שמכרו בכניסת' אל כתב רציו' אלא חלוקת
והשני היכול לחלוקת החלוקות והאחריות. וי"ל שכבר כתב לעיל שהאומר כמחירים כע"ס
כמחירים וכו' היכול כירושלים אסור ולא דאן כלל' אלא דאומר בלמ"ד כלומר בכ"ק
ולאפי' בלא למ"ד ובלא כ"ק כלומר בכ"ק דאן ונקט היכל ומנואל שדעה דהיא לנאק:
בג האומר לחבירו מורד אני במך וכו'. דרש נדרים ומני' האומר לחבירו מורדני

*מכאן עד מדידה הוא מפירוש רש"י:

לחם משנה

לא אורל לך צנז'רי הוי בי האי גונג דאזנ אומרים דהיי קאמער קערפן יהיה מה שאורל
ועמך ולפיכך לא אורל הרי אנו מוסיפים על דבריו אלא ודאי עממא מפני דכ"מ שאס אנו
מוסיפוס דהברים כפסעס יהיה דברי הנידור לטענה אנו דוחקים ועמנו דברדיו דרי לישב
דברדיו וחס אנו מוסיפוס דבריו כפסעטן גבי לא חולין לא אורל לך גבי קערפן לא אורל
דברדיו קערפן מה שאס קרבנ מה שאס קרבנ עמו אורל דברדיו כפסעס דרוי יאסור
על עמנו ויעמך קרבנ מה שאס אורל ולכך דרי סיהיה קרבנ דברדיו אנו דוחקים בלשונ.
חס אנו נאמר כן אס פירוש דבריו כפסעטן שאמר אינן פיוגול מה שאורל לא יהיה טמא מה
שאורל עמך דברדיו כפסעס חס אנו דלמה לו למר שאל יהיה טמא ושל איה פיוגול לכך
שכדי לקיים דבריו אנו מוסיפוס דברדיו ואנו מוסיקין בין לא לטמא שאורל ובין לא לפיוגול
שאורל וכן בין לא להלכיל שאורל לך ואנו מוסיפוס על מלת לא עוד אורל עמך דרוי א"ה לא

אמר

הגהות מימוניות

פ [כתב המז' ז"ל האמר לחבירו מודני ממך שאני אוכל לך או מופרשני ממך שאני אוכל לך או מיוחקני ממך שאני אוכל לך אמור לאכול עמו אבל אם אמר שאני אוכל לך לבד או שאמר מודני ממך או מופרשני ממך או מיוחקני ממך ולא פים דבריו שאני אוכל לך אינו כלום ויותר

משנה תורה <מהדורה חדשה> (ו' הפלאה) / משה בו מימיו (רמב"ם) {עמוד 61} (743502)

שהוא לשון הרחקה כתבו שכן דעת הרמב"ן. ומ"ש רבינו דכש"אמר מנודה אני לך או משמנהא מיין ולא אמר שאני אוכל לך לא יבד בארבע אמותיו לטעמיה אולי שפסק במרוחקי ממך ולא אמר שאני אוכל לך משמעו שלא יבד בארבע אמותיו ומנודה אני לך או משמנהא לך לא גרסי במרוחקי ממך וסובר דכיון דמנודה אני לך בהדי מודרני ממך מופרשי ממך

השנת הראב"ד
אמר לו מורדה אני. כך שלא
אוכל לך אמר רמב"ם. א"ל
פירוש אשור לחסל חצרבע
אמרו וכן משמחני מיעך של
אולי: כן

א שס שס וע"ש בעור:

לך דהוא ברוגיה משמע שסבור דמי אמרין משמעתא מיין לכ"ע שרי היינו לומר שאם
 אמר משמעתא מיין שאני אוכל לך מותר בהנאה ללאו לשון יד נדר הוא אלא לשון שמתא.
 אבל הראב"ד כתב אמר מנודה אני לך שלא אוכל לך אסור לאכול א"א (פירוש) אסור לאכול
 ד' אמותיו וכן משמעתא מיין לך עכ"ל. וגראה דמקדוין אכיל שם דעת רבינו
 בן ששים הם לכל דברים ובי' שלא אוכל לך נקט מנודה אני לך ומיהו נימין לאומר
 משמעתא לך וסמך על מה שהיה אותם בתחלה היבא דלא אמר שלא אוכל לך ולפי זה
 פסק כרב חסדא דאמר במשמעתא פליגי ודלא כרב פפא דאמר כ"ע ל"פ דשרי. וממ"ש
 הראב"ד אסור לאכול ד' אמותיו נראה דמנודה אני לך שלא אוכל לך שהיה חוקר בה ר"ע
 להחמיר לענין לאכול ד' אמותיו נראה דמנודה אני לך שלא אוכל לך שהיה חוקר בה ר"ע
 להחמיר לענין לאכול ד' אמותיו הוא ואלו לענין לאכול משלו ואין פירושו זה מוכרח במשה
 דאדרבה איבא למימר לענין לאכול משלו איתניא דמנויה מופרשני מרובאני ממך
 שלא אוכל לך דאיתניו בדהא ולזה מטיין דברי רבינו כפשטן. מלאמי כתוב יתכן לפרש כי
 דנינא מתך שלא אוכל לך משמע בין חוקר ד"א בין חוקר דבבל בענין אסור ליהנות
 משלו משמעתא מיין שלא אוכל לך לא משמע אלא בתורת מנודה שלא אסר הגאון עליו
 אלא חוק ד"א ויבטלני מנודה פליגי זה משמעתו. דנינא ואפי' חוק ד"א משמע אי כמי
 משמעתא ודוקא חוק ד' וכי"נ שפירש הראב"ד. ולענין הלכה פסק כר"ע דאחמיר ומיהו
 ללקות איני לוקה מזהו דמספקא ליה ואע"ג דל"ר חסדא דאין לחוש לד"ע ה"מ לפי
 ל' לחומרה כר"ע ואע"ג דאין הלכה כמותו מחביריו אולי הוא חבירו הוי. וכן פסק הרמב"ם
 הראב"ד א"כ כהן ש מפרישם דנחלוך אסור ואע"ג דלא אמר דלא אכילנא בחדך ואפילו
 מרובאני לא משמע אלא דלא יתיב ד"א דליה אלא דנינא מתך משמע שיהא גטול ממנו
 יד דשאלא אמר שאני אוכל לך הוא דפליגי כד"ע וישנה דמשמעתא לך הוא אלא אמר שאני
 מנודה אני לך שלא אוכל לך אסור לאכול ואף כדמ"ע הראב"ד נראה כן עכ"ל:

האומר

לחם משנה

יש חילוק דהרצ בעל כ"מ ו"ל ראה לומר דהר"א ו"ל אית ליה דהכח כר"ע כדכרי רבינו ו"ל אלף שקיבור לפיגומת דר"ע לא הוי אלף לעיני ד' אמות דקוץ דלרענן ממונה אמי לך מורת לגמרי אפילו בתוך ד' אמות ולר"ע אקור בתוך ד' אמות אבל קשה על פירוש זה דכיון דהר"א ו"ל מודה דנמשמנתא לך לא יב בתוך ד' אמות בלא דהשני לרבינו על דה"ח מכ"ש דלא יוכל לעמוד תוך ארבע אמות ידיה כיון שלא יבש שם וכיון דרענן אמרי לשטא דנמשמנתא הוא ודאי דמודו רענן בתוך ד' אמות מיהא אפילו כיון דרמו ליה למשמנתא ובמשמנתא דר"ע הכי וכומו שהודה הר"א ו"ל וימניה דר"ע אקור ויבש אפילו תוך ד' אמות הוי ויבש וי"ג גרקיני לשטא דנרניא דהוא הגרסא הנכונה כדכחש הרב ענני כ"ל ו"ל דודאי לר"ע אקור אפילו תוך ד' אמות כיון דמדמי ליה לנדינא ובנדינא אקור ליהנות אפילו תוך ד' אמות וכמ"ש רבינו ו"ל והרשב"א ו"ל מודה לו דלא השניו אבל אם היה מפרש הרב ע"י ו"ל דהר"א ו"ל פוסק כרענן אחי פסיר דכיון דבנמוהה לחוד ובמשמנתא לחוד לא שב תוך ד' אמות כאלו שהוכרי האפילה הוי האקור פחות ממנו דשב תוך ד' אמות אבל לא יוכל בתוך ד' אמות והוא הדין דמשמנתא דהוי הכי דרענן מדמי ליה להדיא והוא פסק כרענן. ולפי הפירוש הב' שהוא פירוש השעיה מוכיחים אנו לומר דהר"א פוסק כרענן ולכן אקור האפילה תוך ד' אמות לצד ולא כר"ע דלפך לגמרי ומיניה לא אקור פוסק האפילו בתוך ד' אמות ולא הוי צד כיין דהוינר בלשונו אפילו כדנמצינא. ולפי הפירוש הא' שהוא פירוש שהוכרי הרשב"א וכמו וכן נראה שהוא דעת הראב"ד נראה לומר דדעו שהר"א פוסק כרענן וכמו שפסק רבינו לפי אותו הפירוש כדנמצינא ודקדק מצינו דהר"א דקובר אותו הפירוש משום דלא השני על רבינו ו"ל בנדינא שכתב שאקור ליהנות אפי' לא יאמר שאני אוכל לך משעת דלית ליה פסירוס רבינו דנרניא לחוד כ"ל אלא שהוא השני על רבינו דלית ליה דע"כ לא פלגי רענן אלא בנמוהה לחוד אלא אפי' בנמוהה אמי לך שאני אוכל לך אית ליה דפליגי דכיון דרענן מדמי ליה למשמנתא אית ליה להר"א דנמשמנתא אינו אקור לא תוך ד' אפי' שהוכרי שאני אוכל לך דכיון דאקור

מגדל עוז

ע"כ ור"מ ו"ל פוסק כמתני' וכדמפרש לה שמואל ואביי ואם אמר מודה אני כי לא משומע
אני כי לא הוציא ולא פירש שאני אוכל טעום דכ"ע אסור לישב בחור' ד"ל אמות שש"ל
ובנסיסם וכלל פוסקא דמשה ר' וליה דתם דמשה ר' וליה דתם דמשה ר' וליה דתם דמשה ר'
ר' פפא דמדייח' עלה דיוי גרדו וכן נח משמע בבאי פוסקין ויפירושם בירושלמי דגרסין ר"ע
היה חוקן צוה להחמיר לאסור א"כ כל נכסיו כמה דמדייח' תהסם כל דרשור וזוהי יבול מה עבדין
היה חוקן צוה להחמיר לאסור א"כ כל נכסיו כמה דמדייח' תהסם כל דרשור וזוהי יבול מה עבדין
לה נכסיו משומע או מודה למד אלא שיבטחו אסורו ומת"ש ר"מ ו"ל ור"מ ו"ל ור"מ ו"ל
ו"ל ו"ל להס פוטם אחרים בהלכה ואלו ואלו דברי אלהים חיים הם. שוב נתחיל לר"מ ו"ל מקצת
שכתב קן דבריו של ר"מ ו"ל מדעת דרשונים ע"ה הוסף: (ב"ד) כו אמר לו גרידא ב'ו'
עד חייב בשבועה. פ"ק גדרים (דף ע"ב)

בְּרֵאשִׁית לֹא מְנוּחָה אֵין לָךְ וְכוּ'. פְּלוּתָא בְּמִשְׁנַת הַזִּכְרִיתָה לְעִיל וְאַמְרִין עֲלֵה חָמֵר
אֵין מוֹדֵה רַבִּי עֲקִיבָה לְעִנּוּן מַלְכוּת שְׁאִינוּ לֹקָה דֹּא"כ יִתְּנִי ר"ע מִתְּמִיר
וְהִלְכֵה כר"ע. וְהִתְבּוּ הַרְבֵּה ד' וְל' וְאִפְּלוּ בְּאֶרְצָה אֲמוֹתָיו אֲסוּר וְכֵן מִשְׁמַתָּא מִינָךְ שֶׁלֹּא אוֹכֵל
לֶךְ וְכֵן הוּא דַּעַת רַבִּינוּ שֶׁאֵם אֲמַר מְנוּחָה אֵין לָךְ שֶׁלֹּא אוֹכֵל לֶךְ אֲסוּר לִישֵׁב בְּד' אֲמוֹתָיו
וְלֹאכּוֹל מִשְׁנֵי חֶבֶל לֹא לְמַלְכוּת וְשֶׁאֵם לֹא חָמֵר שֶׁלֹּא
אוֹכֵל לֶךְ מוֹתֵר לִיהֵטֵּוּ לֹא וְאֲסוּר לִישֵׁב בְּד' אֲמוֹתָיו
וְהֵא חָמֵר ר' פֶּפֶא מִשְׁמַתָּא מִינָךְ לִכ"ע שְׂרִי
לִיהֵטֵּוּ לֹא קִאֲמַר: דְּרִינָא מִשְׁכָּח וְכוּ'. שֶׁם חָמֵר
בִּד פֶּפֶא דְּרִינָא מִינָךְ לֶךְ וְכֵן אֲסוּר וְכֵן מְנוּחָה דְּאִפְּלוּ
שֶׁלֹּא חָמֵר שֶׁלֹּא אוֹכֵל לֶךְ לִכ"ע אֲסוּר וְלִפְיֶכֶךְ כִּתְּבִי
רַבִּינוּ קָסֵם דְּקִסֵּם לִיה לְרַב פֶּפֶא דְּרִינָא מִינָךְ
הוּא יֵד לְגַדֵּר. וְהֵא אֲמַאי פֶּסֶק הִלְכֵה כר"ע וְהֵא
ק"ל הִלְכֵה כר"ע מַחֲבִירוּ וְלֹא מַחֲבִירָיו וְכוּ'
דְּאִמְרִין בְּגִמְרָא לִית דַּחֵשׁ לֵהֵא דר"ע וּמִכַּח

קושיית אלו פסקי הלכה כח"ק ואם אמר נדינא ממך שלא אוכל לך אסור וליקוה נדינא לך בלחוד שרי מנודה אני לך שלא אוכל לך שרי ואפ"ל משמנתא ממך שלא אוכל לך כבוד הר"ן בשם הרמב"ן וכבוד שלא נמלך בזה דברי הרמב"ם ז"ל. ואני מעניתי אומר שדברי רבינו גומריים היטב שהוא פסק הלכה כר"ם בדבריהם היו לניב דר' תאבד דמוק' פלוגמיהו במשמעתא מינך ולפיכך אמר לית דהס לר"ע אבל ר"ם מוקי פלוגמיהו במנודה אני לך אבל נדינא ממך כ"ע לא פליגי דאסור ובמשמנתא ממך לר"ע שרי ומצד הקדש אינא לאזכוריה ובלבד כר"ע דמאס דמוק' פלוגמיהו מינך במשמנתא מינך קאמר לית דהס על דלר"ע אבל אי הוה מוקי פלוגמיהו במנודה אני לך נמשמנתא דר"ע הוה חייס לה והיכא דמסתבר טעמיה פסקין יומיה אפי' מחביריה. כל זה כתבתי אם פסק רבינו כר"ע אבל לני אומר לי דפסק כח"ק ואלויהו דר"ם דהא אמר נדינא מינך אע"י דלא אמר שלא אוכל לך דר"ע אסור ודיכותא מנודה אני לך ולא אמר שלא אוכל לך פליגי ואין כח"ק דמותר אבל אמר מנודה אני לך שלא אוכל לך מודה ח"ק לר"ע דאסור ואין בו מלקות דלא איתא דפסק רבינו כר"ע לא הוה שמוי האב"ד מניה. ולפי שטת זו אם אמר נדינא מינך הו' כנדר וכ"ש אם אמר שלא אוכל לך אמר מנודה אני לך אין כאן נדר ואם אמר שלא אוכל לך יש כאן נדר לויאסר ולא למלקות ואם אמר משמנתא ממך אפילו אמר שלא אוכל לך כאן נדר לא לויאסר ולא למלקות אבל אסור לויש בד' אמותיו ומו לא מדיד:

סברתו שהיה קטור דעמשמנא פליגי אבל לפי האמת ק"ל כדביא דעמשמנא לא פליגי. נקט
אלא שמהמי מה שלא היה דין עמשמנא מייך דשי' אליבא דרובו עכ"ל שטור פתח. אב
למחל דלמך דמרוחקי מייך אינו אקור עד שחמר שאני אולי כן הבא מודה הם הוא
לממרי וכ"כ בדקס. ולפי שפירוש זה נראה דלפניו במנהגה לא אס חמר שאני אולי כן
אולי כן ל"ל דלשנא דגניווא הוא וואקסור. וכן נראה מן הרמב"ם שכתב אמר

בד אמר לו מנודה אני לך וכו' בפ"ק נדרים (דף ו'). אמר רב פפא נדניגא מינך דעלי עלמא לא פליגי דאקור וכו' פירוש דבני הגמ' אפשר לפרשם באחד משלוש פנים וזה דברי דרך זה דברי ר' זל. הא' מה שפירוש ה'הוסיף' ו"ל דמ"ש נדניגא ממך כ"ע לא פליגי דאקור הוא אפילו שלא אמר אלא נדניגא מינך לחוד וכטובו שם ה'הוסיף' ו"ל טעמא לטעון נדניגא שמשמע כלל לטעון הרחקה אלא שמשמע שאני עני יודע ליהנות ממך וכו' וכן פירשו דפלוטמא דמנודה אני לך הוי לחוד בלא שאני אוכל לך וזהו הפירוש שהוביר הש"כ"א ו"ל. וע"פ זה ויתפרשו דברי רבינו ו"ל דאקור כרבנן ולכן כתב דמנודה אני לך לחוד לא הוי אלא שאני עני תוך יסודות אמונותי וכן מרחק אצל מנודה אני לך שלא אוכל כזה דהיינו ו' אקור באפילה מפני שג"כ לא פליגי דבני רבנן כאלו במנודה אני לך לחוד אבל כשאמר מנודה אני לך שאני אוכל לך מידו לר"ע דהוי עני מנודה אני לך לחוד אפילו דר"ע וכן הו"י דהם לר"ע הוי אקור ולא מלקות משום דחוקך להחמיר היכא דחוקר שאני אוכל לך לרבנן הוי אקור ולא מלקות. הפירוש הב' הוא פירוש המפרשים ו"ל נדניגא לא קני אלא שאמר שאני אוכל לך וכן מנודה אני לך לר"ע ורבינו ו"ל פוסק כר"ע ולכן כתב במנודה אני לך שאני אוכל לך דאקור ואינו לוקה כר"ע ומ"ש אמר לו נדיגא ממך לפי פירוש זה קאי אלא דקאמר געיל שאני אוכל לך והכי קאמר אם במקום מנודה אני לך אמר נדיגא אבל שאר הלשון במקומו עומד אקור וזה פירוש השו"ת שכתב הרב בעל כ"מ ו"ל. הפירוש השלישי הוא דברי רבינו בלא בעל כ"מ ו"ל נדניגא אקור בלא שאני אוכל ואפילו בהנאה אבל הפולטמא במנודה אני לך הוי כשאמר שאני אוכל לך ופסק רבינו ו"ל כר"ע ולפי פירוש זה אמו דברי רבינו ו"ל כפשטן נדניגא שכתב רבינו ו"ל דאקור דהוי לחוד. ומדברי רבינו ו"ל בפירוש המעשה נראה שאינו מפרש כפירוש ה'הוסיף' ו"ל שכתב שם ומי שאמר מנודה אני לך שאני אוכל לך אז שאינו טועם לר"ע אקור לאכול לו לא לטעום לו ואם עבר אינו חייב מלקות ובאקור דבריו כתב שם דהלכה כר"ע מוכח ודאי שדעתו כדאמר בפירוש הפירוש האחרים ולא בפירוש הראשון. ונפירוש דברי הר"א

כד אמר מנורה אני לך וכו' עד לוקח: **בבת הרבא** ז"ל ואפילו כדי אמוניו אסור וכן משמעתה מיין שלא אוכל ע"ל: ואני אומר גם זה תלמוד ערור ומלוקט ישנה פ"ק נדרים דתם כפיסא דמתיני: עד מנודה אני לך הוה חוקך נועל להחמיר ויבגמ אפיסקא קתייחא דמתיני דאמנא שמואל בבינן עד שזאמר שאני אסור לך שאני טועם לך ויכולה משום דיות אפיסקא אהמ אהמ אהי מודה ר"ע לעיין מיקדא שאינו לוקח דא"ל לימין ר"ע מחמיר אמר רב פפא נתינה מינה לכו"ע אסור משמעתה מיין לוקח ע"י שרי במאי קא שטלני במנודה אני לך דר"ע סבר לשנא נדריהו אהו ודי לגדר ויבגן סברי לישנא דמשמעתה דאמנא חלימר הדיני עוקר כאלו אהמ שמונת דאמנא דאמנא לפרשי מיהא ולא נתכסין זה ואסור נכסיו בשום אסור אלא להרשקה עגלמא ואמרין פליגא דר"ח דהואו גבדא דאמר משמעתה מנכסא דבריה דרבי ירמיה בר אבהו לקמיא דר"ח א"ל לך דתם לך הוה א"ל קסבר בתשמעתא פליגין

רבי שלמה

נדרים

חדושי

צ

סימן ב

בענין ידים שאינם מוכיחות בנזירות

רמב"ם פ"א מהל' נזירות הל' ה' ו' אין אומרים בנזירות עד שיוציא בשפתיו דבר שמשמעו אלא כל העם כענין שכלבו אלא כיון שגמר בלבו והוציא בשפתיו דברים שענינם שיהי' חזיר אע"פ שכן ענינות רחוקות ואע"פ שאין במשמעון לשון נזירות הרי הוא חזיר כולד הרי שהי' חזיר עובר לפניו ואמר אהי' הרי זה חזיר הוציא וכלבו הי' שיהי' כמו זה ואע"פ שלא פירש ואמר אהי' כמו זה, וכן אם אחז בשעריו ואמר אהי' נאח או אהא מכלכל או אהא מסלסל או שאמר הריני מסלסל או הריני מכלכל או הרי עלי לשלוח פרע הרי זה חזיר והוא שיגמור בלבו להזיר. ודברי הרמב"ם ז"ע עוצה לכאורה מה כונתו באריכות דבריו, אין אומרים בנזירות עד שיוציא בשפתיו דבר שמשמעו אלא כל העם כענין שכלבו, דמשמע דחידוש הוא בנזירות לכו' הלא זהו דין ידות שרצתה תורה בנזירות וכמבואר ריש חזיר דהאומר אהא וחזיר עובר לפניו הוא מדין ידות שרצתה תורה בנזירות ודין ידות נתרצה גם בנדרים בין בנזירי איסור בין בנזירי הקדש גם בלדקה פסק רבינו בפ"א מהל' מתנות עניים הל' ב' דיש יד עי"ש בכס"מ. וגם בשבועות יש ידות לרוב ראשונים עיין ברין נדרים ז' ד"ה הפקר מאי ובדף ט' ריש העמוד ד"ה בנזירי רשעים, וכן שם בפירוש הרא"ש ועיין בחוס' ב' ד"ה ומ"ש, ובפ"א מהל' נדרים הל' כ"ג כתב אם אומר מודר אני ממך שלא אוכל לך הי"ז אסור לאכול, והוא מדין ידות כמבואר במשנה ראשונה בנדרים ובגמרא, והרמב"ם לא כתב שם פירוש על זה, ולמה האריך כאן לבאר דמשמע דחידוש הוא שהוא נוכח רק בנזירות ובפרע להרמב"ם שפסק בזה נדרים שם דמודרני ממך לחוד לא מיתסר לאכול והטעם מבואר בגמרא משום דהכי ידים שאין מוכיחות וידים שאין מוכיחות לא הוין ידים והוא מחלוקת אב"י ורבא ופסק כרבא ובע"כ ז"ל ה' דפסק דהאומר אהא וחזיר עובר לפניו דהוא חזיר ובגמרא מבואר דהוא מדין ידות בע"כ ז"ל דהוי יד מוכיח ומפרש בגמרא דחזיר אהא דקאמר שמואל דבאומר אהא הרי זה חזיר דבעינן דוקא שיהא חזיר עובר לפניו אבל אם אין חזיר לפניו לא מהני משום דאמרין דלמא אהא בנזירות קאמר והוי יד שאינו מוכיח וכמבואר בגמרא שם לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הוי ידים, ומפרש בחירון בגמרא אמרי צומן שהחזיר עובר לפניו ליכא לספקוי במילתא

אחריתי אבל אין החזיר עובר לפניו אמרינן דלמא אהא בנזירות קאמר היינו דהתלן מסכים לדברי המקשן דבאין חזיר עובר לפניו הוי יד שאינו מוכיח ובחזיר עובר לפניו הוי יד מוכיח וע"ש בחוס' וכיון דבחזיר עובר לפניו הוי יד מוכיח אי"כ מה זה כתב הרמב"ם דכן ענינות רחוקות ואין במשמעון לשון נזירות הרי כיון דהוא יד מוכיח הרי יש במשמעו לשון נזירות אלא כל העם וכ"כ ז"ע גדול.

וכבר עמד על דברי הרמב"ם אדמו"ר הגאון האמתי זי"ע ר' ברוך דוב לייבאוין זלוק"ל זי"ע **בספרו הנחמד ברכת שמואל בחדושי למס' קדושין סי' א' והאריך שם בנדרים עמוקים ונפלאים** וכן עמד בקצרה על דברי הרמב"ם בסי' קרן אורה ח"ל בתוך שאר דבריו ומ"מ דבריו ז"ל ז"ע מש"כ אין אומרים בנזירות עד שיוציא בשפתיו וכו' דמשמע דנזירות לחוד ילא בזה מכלל שאר נדרים ח"א דהא בכל נדרים ידות נדרים כנדרים, ויותר מתמיה לכאורה דברי החינוך דבמלות נזירות מלוא שפ"ב כתב ג"כ כעין דברי הרמב"ם ח"א ומה שאמרו ז"ל ג"כ בענין נזירות דכל כינוי נזירות בנזירות כלומר מי שהי' עליו או מקומות שהכל עליון ודרכן לומר במקום חזיר חזק או חיז או חזח או פסוח ואמר אחד מלשונות אלו על עצמו כגון שאמר אהא חזק או חיז או פסוח הי"ז חזיר שאין אומרים בנזירות שיהי' דבר פיו ככיוון כלבבו כמו בשבועה אלא מכיון שכלבבו להחזיר ואמר דברים שיש להבין בהם שיהא חזיר אע"פ שכן מלות שאין ענין הנזירות מובן מתוכן יפה הי"ז חזיר, הרי מפורש בדבריו לחלק בין נזירות לשבועה והוא דבר חידוש והלא ובמלוא ח"ו כתב ח"ל בתוך שאר דבריו בק' אחר שכתב הדין דכינוי נדרים כנדרים ושבועות ונזירות ותרמים, וענין לשונות אלו שאמרו חכמים שהם נידונין כאילו הוציא האדם בשפתיו הלשון כחיקונו ולא נחוש למה שאנו מלריכין פיו ולבו שוין והרי לא הוציא הדבר כחיקונו והטעם מפני שיש בלשונות אלו משמעות הענין שכל השומע יגזור עליו שזאת כונת הנשבע או הנודר ואחר שכן הוא הרי הוא כאילו אומר הדבר מבואר כחיקונו, הרי מפורש בחינוך לחלק בין נזירות לשבועות ונדרים, ויסוד דבריכם נראה בעליל בנוי מהסוגי' דיש חזיר ב' על הא דקאמר שמואל על מתניתין דהאומר אהא הי"ז חזיר ופריך דלמא אהא בנזירות קאמר אמר שמואל והוא שהי' חזיר עובר לפניו ופריך ודלמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר ומשני דקאמר בלבו אי הכי מאי למימרא מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין קמ"ל, והנה חירון

צא

רבי שלמה

נדרים

חדושי

עוצא א"כ ה"ל לגמרא לחירוי כגון דקאמר בלבו
כמו שמחזק הגמרא על הקושיא ודלמא לפוטרו
מקרבנותיו קאמר, אלא ודאי צרור דקושיא הגמר
ודלמא אהא בתענית היינו דאין כאן לשון של חירות
או משום ידיים שאין מוכיחות לא הוין ידיים או משום
דבאין נזיר עובר לפניו לא הוין יד כלל ואפילו יד
שאינו מוכיח לא הוין (נראה דחסר בהמשך).

סימן ג

בענין היה בלבו להוציא פת חטין והוציא
פת שעורין

שו"ע יו"ד הל' נדרים ס"י ר"י סע"א אין הנדר חל
עד שיוציא בשפתיו ויהי פיו ולבו שוין לפיכך
ה"ל בלבו לידור מפת חטין והוציא בשפתיו פת שעורין
מותר בשניהם אבל אם ה"ל בלבו פת חטין והוציא
בשפתיו פת סחם אסור בשל חטין לבד ואם נדר
על דעת אחרים אינו חלוי בלבו אלא כפי מה שיאמרו
אחרים שהוא דעתם כך יחול הנדר עכ"ל והנה לכאורה
נראה פשוט דהך דינא דאם נדר על דעת אחרים אין
חלוי בלבו אלא כפי מה שיאמרו אחרים שכתב המחבר
אינו קאי על רישא דה"ל בלבו לידור פת חטין והוציא
בשפתיו פת שעורין דעל זה לא מהני מה דנדר על
דעת אחרים דמה דאיתקל במלולי והוציא פת שעורין
אין זה דבור כלל בין דלא ה"ל בלבו להוציא זה וגם
בנדר על דעת אחרים צעיק פיו ולבו שוין וכל הך
דינא דנדר על דעת אחרים הוא מסוגי דשעויות כ"ע
ונדרים מצרייתא וכן מצינו במשכר רבינו כשהשביע את
ישראל בערבות מואב אמר להם הוין יודעים שלא על
דעתכם אני משביע אלא על דעתי ועל דעת המקום
שנאמר ולא אחכם לבדכם ומבואר שם בהסוגי דלא
מהני זה רק לענין לפרש מה ה"ל כונת לשונו ואם ה"ל
נשבע על דעת עצמו ה"ל מהני פירושו ולא ה"ל מיקרי
דברים שבלב וכמו כל סחם נדרים להחמיר דמהני
פירוש להקל וכמו נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא
בחרמו של ים ואף דהוא משמעות רחוק מ"מ אפשר
לכלול בתוך לשונו ועל זה הוא דאמרינן דאם נשבע
וגדר על דעת חבירו אז לא מהני פירושו דכונת לשונו
הוא לפי דעת המשביע, וביאור הדברים נראה כיון
דנדר על דעת חבירו הרי פירש משמעות לשונו ואף
אם בלבו כוון למשמעות אחרת הוין דברים שבלב,
ובאמת מבואר כן להדיא בסוגיא דנודרין להרנין
ומפרש בגמרא נדרים כ"ח הכי נדר אמר רב עמרם

הגמרא דקאמר בלבו קשה לכאורה כיון דלשון אהא
אינו משמע על חירות דוקא רק אפשר לפרש כונת
לשונו גם לפוטרו מקרבנותיו א"כ הוין יד שאינו מוכיח
וכיון ידיים שאין מוכיחות לא הוין ידיים א"כ מאי
מהני מה דקאמר בלבו הלא אין כאן לבטא וכמו
בנדרים ביד שאינו מוכיח למ"ד דלא הוין ידיים וכמו
במודרני ממך אף אם יפרש דכונתו ה"ל לאסור אכילה
לא מהני דמ"מ אין כאן לשון והוין כמו גמר בלבו
לטעות נדר דלא מהני דל"ך לבטא בשפתיו ולהראשונים
דס"ל דנזיר עובר לפניו הוין יד שאינו מוכיח ושמאל
ס"ל ידיים שאין מוכיחות הוין ידיים וצאין נזיר
עובר לפניו גם יד לא הוין ולדידהו אפשר דאף אם
משמעות לשונו משמע גם על לפוטרו מקרבנותיו מ"מ
יד שאינו מוכיח הוין עכ"פ ודוקא צאין נזיר עובר לפניו
לא הוין יד כלל א"כ קשה להיפך הלא ידיים שאין
מוכיחות למ"ד הוין ידיים הוין נדר מסתמא אף דלא
קאמר בלבו, ודוקא אם מפרש שלא היה כונתו לשם
נדר מהני פירושו להקל ואף ידיים מוכיחות כתב
הריטב"א דמהני פירוש להקל ח"ל בין שאר דבריו
הק' ואפילו ידיים מוכיחות דהוין ידיים היינו מן
הסחם או שאמר שנתכוון באיסור כראוי, אבל אם
פירש שלא נתכוון לכך הרי זה מותר ולא חשיב דברים
שבלב כדעתן נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא לחרמו
של ים הרי הוא מותר הלכך מי שאמר כבר זה עלי
אסור ואמר לא נתכוונתי אלא שיבא אסור כחזיר
וכנצלה ה"ל מותר שאינו סותר לשון נדרו וקולר חלוי
בזווארו וכן כל כיוצא בזה.

אבל באמת לא קשה מידי ולהראשונים ה"ל מיושג
הגמרא מאד דנהי דנדרים מהני יד שאינו מוכיח
אף דלא קאמר בלבו ה"ל נדר ואף אם יאמר דכונתו
היתה כפי משמעות הלשון היינו משום דנדרים סחם
נדרים להחמיר וכיון דמשמעות לשונו יש לשון נדר
כיון דיד שאינו מוכיח הוין יד שייך הדין דסחם נדרים
להחמיר ודוקא אם מפרש מהני פירוש זהו בכלל
ופירושיהו להקל אבל גבי חירות הרי קימ"ל דספק
חירות להקל וא"כ שפיר פריך הגמרא כיון דאפשר
לפרש משמעות לשונו גם על לפוטרו מקרבנותיו א"כ
נהי דאין כאן חסרון דבין לבטא בשפתיו דגם יד
שאינו מוכיח הוין יד מ"מ לא יכ"י חיר מ"ד הדין דספק
חירות להקל ושפיר מחזק הגמרא כגון דקאמר בלבו
דכוון לשם חירות ומהני פירושו להחמיר, וכן הדין
בסחם חירות דסתמן להקל ופירושן להחמיר, והרא"ש
בפירושו שם פ"י על הא דפריך הגמרא ודלמא אהא
בתענית האמר היינו מדין ספק חירות להקל זה קשה

שצח

תוספות יום טוב

אבות פרק ה

ר עובדיה מברסגורא

ציונים

בן שבעים לשיבה בן שמונים לנבירה. מ"ק כ"ט ע"א: כב הפך בה והפך בה. מנא דני אליה וקטא פ"ו:

שינויי נוסחאות ועבר ובבבא. גמטריא עבר... כב המשנה האת והנלה אמרה מנלות כן כ"מ ונמט"ו נסוף פ"ו (ועי' לעל משנה כ'). ונבלן נא נהה הספס גדולה שפסל לפניו נפדק אבות ובפי שפמט"ו נסוף הקדר. הפוך בה והפך. כמ"ק הפך בה הפך. רבולת בה ובה תחוי וסיב ובלה בה ופינה לא תווע. כמ"ק רבולת בה וכולך (ז) בה ופינה לא תווע. נמט"ו רבולת בה ובלה בה ובה תחוי ופינה. ועי' פ"ט. יט גולקין. ובה תהנה. (מנ"ש).

תום רעקא

(אית דין במשנה בן תשעים לשוח. רבתי יונה כשער התשובה כשער השני אות ט' כחכ לפרש שהוא מלשון יפסוך שיתו (וכדורשו חז"ל בברכות ר"ב על פסוק יצא יצחק לשוח בשרה) והיינו כשיציע לתשעים ראוי להיות כל פסקו כהפלה ובתהלות ר' ולשוח בפלאותיו ומפני מעסק העולם ולתקן מדותיו ולבקש תורה ומצות.

חידושי הגר"א

אלמנן בן ט' הוא נעמו. בן שבעים כר. מנ"ש נדוד (וה"ל ט' כ"ט) וימנ נשיה טוהס ונמ"ש (שפסל ב' ה') בן שלשים שנה דוד נמנל ותרעס שנה מן ורי. מנ"ש שמונים כר. מנ"ש (סהל"ט ז') ולס נגטרות שמונים שנה. בן תשעים כר. וע"כ הוא נגטרות ולל יומר ונמ"ש (קטל ב' ח) ביום ששיתו שומרי הימם והשומרי אמי המיל ונמ"ש כ"פ כ"ג דשנ (קריג ט'). בן מאה כר. מנ"ש (ושיס פ"ה) הער בן מלה שנה וגו' לנרס. כב הפך בה. מנ"ש (שפסל ז') סלסלה ורי. ומנ"ש פ"ב דענילה (יש ט') לא ידעי רענ ט'. והפך בה. מנ"ש (שפסל ז') דדיס ידוון ונמ"ש

לזקנה. פי' הר"צ דכתיב [איוז ה' כיון מנא נכלל אלי קצר. ככל"ס נגימטריא ס'. ואע"ג דכית דכית שמוסית היא נכלל הגימטריא היא דהכי דרשינן לה כסוף מסכת מ"ק (דף כ"ח). ואע"ג דהמס דריש ליה למיתה דתי שמים והכל משמע דזקנה היא.

היינו לפשטיה דקרא דנעונה משמעי דסיפיה כעלות גדיס נעמו וכתיב נמי לעיל מיניה וידענא כי שלום אהלך. ונמ"ש דאית ספרים דגרסי בן ששים למחמה. וכ"כ הריטב"א ושהעד (איוז י"ג) בישישים מחמה נוערקון. בן ששים. ע"כ ואפשר

דלף לפי גרסתינו הא דמנן לוקנה הכונה למחמה. כי (קדושין ל"ב) איז וקן אלא מי שקנה מחמה. דעטרקון וקן זה קנה ע"כ. ועיין עוד כסמון: בן תשעים לשוח. כסב הר"צ י"א לשון שוחה עמוקה. ע"כ. ונמ"ש בשם הסמך ו"ל הקשה על זה שהל"ל לשוחה. ועוד לא מצינו דקצר נקרא שוחה. ועוד אמרי שנקצר בן משעים איך ימות בן מאה. ע"כ. וקושיא אחרונה אינה כל כך קושיא דלא קאמר אלא שראוי לשוח. וכן אמר נרין לומר לפירוש הר"צ בנן ששים לוקנה. דאי ממ נחקייס זו הזקנה קאמר: כב בן בג בג. יט לפרש שלא האריך ימים. וכן בן הא הא דלקמן. וכמו שפירש הר"צ בנן וזמא. וכן עולא. דרפ"ד. אכל נמ"ש ששהשנים כסב ששמע מדודו הר"י בן הרא"ש שגרים היו. ולהסמירס מן המלשיים נקראו כך. והס נמי אברהם ושרה שנחפסו הה"א על שמוסם. והס היו מחלה לגרים. ולפיכך נקראו כל הגרים נביהס. בג נג גימטריא ה' ה'. ושמיס אחד אלא שגנ בג יומר נסמר ונעלס. וקראוס זה משונה מזה כדי להמיר ולידע בין זה לזה. ע"כ: הפוך בה והפוך בה ובר. פי' הר"צ נמורה. וכמנ נמ"ש בשם רבינו אפרים שלפי שדכרי מורה הן נורך גדול לנני אדם. היה אומר נלשון ארמי. שהיו הכל מכירין זו כשעלו מבבל וכן שנינו לעיל דלא יליף וכו'. ע"כ. ובדקר חייס כסב שהיו גרים ולשונם לשון ארמי. עוד כמנ לפי שהמורה לא נמנה למלאכים. ולא שייך לגביהו שכר ממות אמרו נלשון ארמי לשון שאין מלאכי השרת מכירין זו: והפוך בה. כפל לשון לחוק ולהורות על הממדות והפלגה. ועיין הפוך עמלה הוא חזרת הלמוד: ובה תחוי. ר"ל האמת. פירוש ומראה האמת נעין השכל כמרגוס ורא וזמא. הרמב"ם. ורש"י גורם וכן מהו (*).

(*) לפנינו ברש"י תחוי אך ברש"י שבסדר"ש תחוי ועי' ש"נ.

פירוש המשניות להרמב"ם

כב אמרו על התורה שיהפוך בה. ויהיה בה מפני שהכל בה: ראמר ובה תחוי. ר"ל האמת פי' ותראה האמת בעין השכל תתעסק בה עד שת הזקנה גם אז לא תסור ממנה לדולתה:

מלאכת שלימה

הפרפסות פרשם פקב סכוב ארעיס שנה ופמין ליה וידענא עם לנכר רמז עד ארעיס שנה לא קס אינא ארעיס דרביס וכן בן מ' לניח ולנני יתן לנני עולה ארעיס ע"כ. וכן כסוף פי' כי מנא ולא נמן כי לס לא דעמ ופמין

תפארת ישראל

י כ י נ קסוף ובישישים מחמה, שכנר יודע להטעים מחמתו דכדרי טעם ושל טוב, ומתקיים לכל טועמם כאוכל ענבים בשולח ושותה יין יין: כה' הקסוף נפשו בעליונים, ונמנעל ממנו העולם ותאסויו, ואלו ככר עבר ממנו: קענא הוא יוסק בן בג נג המכר נש"ם [קדושין ר"י עיין: קענא הוא לשון עסק, כמו הפוך בעסקא טב מנה ונמנעל דסיג א']. ור"ל פקוק בה ושוב פקוק בה. ועל בן מיתא קאל, דלמך נן ה' הקסוף וכו', בן ט"ו למלמד. ומע"י וליך לא חזיר דכר מהתורה. על כסוף משום שמשנא אשה, טרוד הוא נפרנסתו עד שידענו בניו, ולא נרין ג"כ למסמס בעלמא, ואח"כ הוא ככר וקן ואין כח בו להמית בתורה ככילדו, ועל זה אמר בן בג נג, הן אמנ שך הוא דרך העולם, שמשנא אשה עושין עסק התורה טפל לעסק פרנסתו וכדלמרינן [קדושין כ"ט] רחיס נלוארו יעסקון

נפ"ה דענין (נ"י כ') מה הדר הוא כ"י. ובה תחוי. מנ"ש (שפסל ז') ופורה אור ונמ"ש פ"ג דקסוף (דף כ"א ט') ועיין רש"י שם ד"ה הגיע ט' הניע כר. וסיב כר. מנ"ש כסוף קדושין מקנמו מהו אומר עד יטוון כניסה ורי. ובלה בה. מנ"ש כ"ט דשנ (פ"ג ב') אדם כי ימות כהלל ורי.

מסגרת וזהב כב משנה בן בג בג ובר. ר"ל ידענא נמי הממונות והאפקולציות [שפיעולן ג' מייס. א' אפקולציה המקיימת הדבר הממראה נמורה. כ'. או העגידלה. ג'. או הממלה הדבר נמנעל גלוי ומתור וסולר איכותו כמו שהוא בלמה ונענע מלאותו. והנה הפוסק"ה היא אפקולציה מלאכה אלקית הממראה אה האדם בעלמות נפשו ונמנעו מנו שזול נלמא לא נמנה קטנה או גדולה. ונמי דמ"ל שפ"ה לאין כנגד שפ"ה גידין ורמ"ה מלוח פשה כנגד רמ"ה אכריס. וידוע מה שאלמד חז"ל ודעושיס בעלי מן וקור. שכל מלה יש לה אכר

ר' עובדי'ה מברסנורא

אבות פרק ה

תוספות יום טוב

שצמ

תוספות חדשים
 כג במשנה **לפום צערא**
אגרא. פי' הרמז"ם שלא
 יתקיים מן החכמה אלא
 מה שחלמד בטורה ועמל
 יראה מן המלמד. אבל
 קריאת הסענוג והמטותה
 אין קיום לה ואמרו אף
 חכמתי עמדה לי חכמה
 שלמדתי באף עמדה לי כו'
 ע"כ

ראשון לציון

כב כרע"כ דיה ומינה
 דה תזוע כו' כששאלו
 את רבי (היושע) מהו
 למד אדם את כטו
 יונית כו. ז"ל כששאלו
 את ר' יסעמאל כו' ועין
 מנחות ז"ע ע"ב ועי'
 יסל"מ. תיש דיה כן בג
 בג כו' אבל במד"ש
 שהרשב"ם כתב
 ששמע מדרשו הר"ר
 הרא"ש שגרים היה.
 ולא הסתירם
 המלשנים כו. וכי
 חספות בחגיגה ט' ע"ב
 דיה דר הי ין כן בג
 בג עולה הי עד כאן לשון.
 ועין יסל"מ.

חידושי הגר"א

וּמִנֵּה בָרִי כְמִשׁ (משלי)
אֵל לִיחֹ מַעֲשֵׂה נֹרָא (א)
יִצֹר שְׂאִין בָּרִי כְמִשׁ (סס)
 כֹּל פִּסְלִים אֵל יִשׁוּהוּ (ס)
 וְאִמְרוּ (סח) (סח) (סח) (סח)
 מִזֹּחַ וּמַעֲשֵׂה כִּג **צִפּוֹם**
בָּרִי כְמִשׁ (משלי י"ד) כֹּל
 עֵצָה יִהְיֶה מוֹחָב וּכְלָן יִצִּיל
 יִי"ר שִׁינָה כִּי וְכֵן בְּסוֹף
 חֲמִיד וּכְלָן לִפִּי שִׁינָה כִּי
 הַמּוֹרֵה כִּי קֵבֵל יֵרֵךְ וְיִצִּין
 מוֹרֵה גִלָּא יִשְׁנֵה כִּי הַמִּקְדָּשׁ
כְּמִשׁ (איכה ב') מִלֵּכָה
 וְשִׁירָה גְּבוּרִים אֵין מוֹרֵה
כְּמִשׁ
 אִמְרוּ יִי"ר שִׁינָה כִּי הַמִּשְׁכָּן
 וְיִצִּין וְיִמְלֹאֵה הַאֲרֶץ
 דַּע אֵל ה'

פירוש חליר חליר: ומינה לא תזנע. פירש הר"צ
שלא תאמר וכו' שאין מותר ללמוד חכמת יונית. עיין
בגיש פרק חלק. בפירוש בספרים חילונים. ויש גורסים
לא תזנע: שאין לך מדה טובה הימנה. שלא תאמר
שכלמוד חכמת יונית בהכרח

אלמד מהם מדיניות והנהגה
ומדות טובות. להבי קאמר שאין
לך מדה טובה הימנה. כי כל
המדות טובות ערוכות בכל
ושמורות זה. ועוד יש לפרש
דחגא דידן מהדר אכולהו מוסרי
החכמים וקאמר שאין בכל

ההמדות טובות שיעוף שחקנה ומשחלס בן כמדה הזאת שיענחך שזאת היא
 ם צערא אגרא. פירש הר"צ כפי רוב הער וכו'. וזה בשכר הער והטורח
 צה. אבל שכר מלות ענמן. אי אחא יודע שכן. דחנן ברפ"צ. וע"ש. ד"ח:

סליק מסכת אבות

פירוש המשניות להרמב"ם

חכמתי עמדה לי חכמה שלמדתי באף עמדה לי ומפני זה צוה להטיל אימה על התלמידים ואמר [כתובות קג: זרוק מרה וכן כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות ת"ת דין ה' זרוק מורא בתלמידים].

לא תעוצנה: ומינה לא תזוץ. שלא תאמר למדת חכמת ישראל אלך וללמוד חכמת יונית, שאין מותר ללמוד חכמת יונית אלא במקום שאסור להרהר בדברי תורה כגון צבית המרתץ או צבית הכסא. ששאלו את רבי

יהושע מהו ללמד אדם את צנו
חכמה יונית, אחר להם, ילמדנו
בשעה שאינו לא יום ולא לילה,
דהא כמיז והגית צו יומם ולילה:
כג לפום צערא אגרא. כפי
רוז הצער שאתה קוצל בלמוד
המורה ועשיית המורה, כן יהיה
שכרך מרובה: נשלמה מסכת אבות

אגרא קעט :

סליק מסכת אבות

עולה על גביהן. מד"ס: כג לפום צערא אגרא. פי' עזמו שאס הוא מרונה שכרו מרונה. אבל שר מנות מליק מס

פירוש המשנ

כג ואמר בן הא הא. לפי מה שתצטער בתורה יהיה שכר ואמרו שלא יתקיים מן החכמה אלא מה שתלמד בטורח עמל וירא מן המלמד אבל קריאת התענוג והמנוחה אין קיום לה ולא תועלת בה ואמרו כפי' מאמרו נקלה בן אף

מלאכת שלמה

והיינו בן אברהם ושרה שניתוסף ה"א בשמם וכן בן בג בג דכוליה תלמודא עולה ה"א. ע"כ.

סליקא פירקא וסליקא לה מסכת אבות

ישראל
מדה טובה, ולרובה מארץ מדה (א"י י"א פ"ט): קטע חסד רביו
הקדוש מסכת זו במאמר זה, דקמ"ל דינן בעסק המורה, או בקיום
מאומה, ובין במקוון מדות הנפש, כולם כפי האער שחטטער
להשלים את עמקן בהן, כן לפי מדה זו יגדל שגרך. או ר"ל דלפי
הערכה והעמל שחטטער להשיג ההכמה, כן עדי יותר חשבה פרי
תבואה, דאין ד"ת מתקיים אלא במי שממית עצמו עליה (וכדרכה
דק"ג ז'), ובמי אחת מואל חמאת המורה במי שמקיא חלב שינק
משדי אמו עליה [שם], ואז נותנת לו חיים עושר וכבוד, ודש וחלב
תחת לשונה:

תפארת ישראל

י ב ין **תפארת**

דשים ורענים יהיו: קעז זה אמר נגד הזמן שמשמונים עד מאה ולמעלה שהולין לנה"צ עד אין סוף. ואמר לך מנה לא חווע, לא חמוס מלהבות זה, דגס צוה"צ דרדיקס עוסקים צמורה הכחובה באש שחורה ע"ג אש לבנה. וכדאמרין "מ"ק יט א"ן דרדיקס אין להן מנוחה לא צוה"צ ולא צוה"ב צנאמ"ל ילט מחיל אל חיל: קעז שאין לך שום דבר צעולם למדוד כל שום טובה צוה"צ וצוה"ב, כמו המורה, שהעוסק בה לשמה באמת, כל הטובות וההצלחות שצעולם ויעדות לו. או נ"ל דר"ל דלה"י ארמתי לך ומנה לא חווע לנצח, דהיינו אף צוה"ב. משום דמנה ואכלה אין

מסגרת זהב

המויחזר שמחוקק אימו צדק רותני וכן להיפך נפגם אותו האזר ח"ו ע"י התרשלות בהמליות וכמו שצריך אלץ אספקלריא שיהי' הדבר שמעלה בהמחזה של אספקלריא מכיוון עומד כנגד האספקלריא ולא יעמוד מאחוריו או ממדיו עד שאין קרי האור פוגעים בזוכים ונפטים הלטושים של המחזה. כן צריך האדם שריצה לראות עצמו צנצניו מוארו ודמותו בהמחזה האלקית של המורה מכיוון עומד כנגד המורה. וזה מה שאמר המנה האלקי במחק דבריו הפוך זה והפוך זה לכל צדדי החיים הפוך המראה הלטושה והמאירה של המורה כדי שיעיף טוגה נרק אורה אם פני נשמך וחיך. יהיה חיך עומדים לה מנגד מאירים מכיונים אל עבר פניו, לא יסבו קרי האור בלבדן. דכולא בה. וזה בהשלמת התנאי הזה תמצא הכל מצייר במו"ק נ"י המעשה הידיעה הנוראה והנפלאה שהי' לי להרמנ"ן עם תלמידיו אבנר והובאה בפר הדורות. ובה תחוי וסבי וזלה בה. כלומר שכל המין האנושי וכל העולם בכליו מיום ראשון של הוריתו עד יקנה ועד שיבה ועד שעה אחרונה של קיימו אשר כלה וזלה ורד נשחט בלי. הוא עומד ממזרי עם כל המאורעות קורואיו אספקלריא הגדולה והעצומה. שאין לך מזה טובה הימנה. כלומר להמראה האלקית האמת. איננה מקטירה בה מנגילת הדברים הנראים במחזה שמוטע שוא ומדומים. חל מזה מרות"י של מרות אמתית. שמראה הדברים כפי שהם צלחת וראים להיות ע"פ רצון ה' וע"כ אין לך מזה נאה וטובה יותר מהמהם [מאשכשטאנ] שהיא נוחתם להדברים.